

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 2 Mars 1875, kl. 2 e. m.

Betänkande, i anledning af återremiss utaf Utskottets Utlåtande N:o 2 om Kongl. Maj:ts nådiga Proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa §§ i sjölagen.

De från Riksdagen, efter verkställd pröfning af omförmälda utlåtande, till Lag-Utskottet aflåtna protokollsutdrag visa, att de anmärknin- gar, som blifvit mot den nådiga propositionen framställda, afse dess 78 och 79 §§, men att Riksdagen mot öfriga §§ deri icke haft något att erinra.

Vid den granskning af nämnda begge §§, hvar till Utskottets be- handling af frågan således torde böra inskränkas, har Utskottet inhemtat, att mot dem blifvit anmärkt väsendtligen, att det låge i sakens natur att, då det nya skeppsmätningssättet vore grundadt på beräkning af fartygets *rymd*, men det gamla på dess *bärighet*, dessa helt och hållet heterogena utgångspunkter icke kunde läggas till grund för jemförelsen mellan det nya och det gamla mätningssättet, utan erfarenheten måste tjena till led- ning för omdömet i detta hänseende; att denna utväg jemväl blifvit an- tagen och begagnad uti tre särskilda af Kongl. Maj:t under nästlidna år i ekonomisk lagstiftningsväg utfärdade författningar, hvilka funnes grundade på det faktiska förhållande, att en nyläst motsvarade, i fråga om segelfartyg, 3,14 och beträffande ångfartyg 4,5 ton; att som denna pro-

portion mellan segel- och ångfartyg emellertid icke blifvit i lagförslagets 78 § rörande liggedagarnes antal iakttagen, utan liggetiden för segel- och ångfartyg af samma tontal lika bestämd, häraf, och enär tontalet vore i nära öfverensstämmelse med dess förhållande till segelfartygs bärighet i förslaget beräknad, blefve af dess antagande en följd, att, då ångfartyg af samma bärighet som segelfartyg komme att åsättas högre tontal, liggedagarnes antal, som vore deraf beroende, komme att å ena sidan i många fall för ångfartyg blifva större, än enligt nu gällande lag, under det å andra sidan i några fall förkortning af liggetiden för segelfartyg skulle af förslaget föränledas; att en lagstiftningsåtgärd i denna riktning vore desto mindre lämplig, som det vore allmänt erkänt, att liggetiden för ångfartyg, långt ifrån att böra ökas, borde betydligt minskas; att i det antal liggedagar, som komme att bestämmas, icke borde inberäknas de dagar, under hvilka lastning eller lossning af naturhinder omöjliggjordes; samt att beträffande derefter den i 79 § föreslagna ersättning för öfverliggedagar, hvarom mycken meningsskiljaktighet sig yppat, den åsigt i allmänhet uttalats, att denna ersättning, hvaruti någon förhöjning vore af förhållandena betingad, borde bestämmas att utgå med högre belopp för ångfartyg, än för segelfartyg.

Enär ingressen till den Kongl. propositionen syntes angifva, att dermed afsåges allenast att bringa sjölagens stadganden till öfverensstämmelse med det nya skeppsmätningssättet, men icke att uti samma stadganden göra någon ändring, hafva några talare ansett, att Riksdagen borde, med ledning af ofvanberörda olikhet i tontal mellan segel- och ångfartyg af samma bärighet, för närvarande inskränka sin åtgärd till antagande af sådana bestämmelser, att status quo bibehölles; hvaremot andra talare, då af lagförändringen, om den antoges, ostridigt skulle föränledas sådana förändringar i liggetiden och ersättningen för öfverliggedagar, som icke af Riksdagen gillades, samt ej heller nu gällande sjölag vore i dessa ämnen tillfredsställande, förklarar, att, efter deras mening, frågan i sin helhet nu borde tagas i öfvervägande.

Att genom en lagförändring, äfven om den förutsattes blifva provisionel, gifva ytterligare helgd åt stadganden, hvilkas otjenlighet man ansåge otvetydig, finner emellertid Utskottet icke lämpligt; och har Utskottet, som i följd häraf anslutit sig till sistbemälda talares åsigt, i frågans så beskaffade skick för dess bedömande tagit hänsyn så väl till de påminnelser mot förslaget, som blifvit inom Kamrarne uttalade, som till de upplysningar i öfrigt, hvilka för Utskottet stått att vinna.

I sistnämnda hänseende har Utskottet först att erinra om hvad handels- och sjöfartsnämnden i Göteborg anmärkt derom, dels att för ångfartyg antalet af liggedagar och följaktligen i förhållande dertill äfven af öfverliggedagar kunde i icke ringa mån minskas samt dels att ersättningen för de sistnämnde, hvilken, efter ton beräknad, skulle efter nu gällande stadganden komma att för segelfartyg med omkring 32 öre utgöras, ej borde för sådant fartyg höjas mera än till 35 öre, men för ångfartyg kunde till högre belopp bestämmas.

Dessutom har Utskottet inhemtat, att handels- och sjöfartsnämnden i Stockholm uti numera inkommet yttrande mot förslaget icke haft något vidare att påminna, än att ifrågavarande ersättning ej borde stadgas högre än 40 öre om dagen för ton af fartygs dräktighet; hvarjemte Utskottet lemmats tillfälle taga del af ett utaf fyra edsvurne skeppsklarerare i Stockholm i saken afgifvet utlåtande, hvari de, under åberopande af mångårig erfarenhet, förklarar, att beträffande segelfartyg de uti ifrågavarande hänseende gällande bestämmelser motsvarade hvad härutinnan vore i hela öfriga Europa brukligt och därför borde oförändrade bibehållas, men att deremot, hvad anginge ångfartyg, ligge- och öfverliggedagarnes antal lämpligen kunde inskränkas till hälften af den nuvarande och godtgörelsen för de sistnämnda höjas till dubbelt mot hvad för segelfartyg vore bestämdt; varande vid detta utlåtande fyra särskilda, under nästlidna och innevarande år ingångna fraktslut fogade till upplysning derom, att hvad sålunda blifvit i afseende på ångfartyg föreslaget vore med usance öfverensstämmande.

Rörande i första rummet den så kallade liggetiden, så skulle genom lagförslaget någon väsentlig förändring icke förorsakas uti nu i afseende på segelfartyg härutinnan gällande bestämmelser, om hvilkas lämplighet man synes vara temligen ense. De anmärkningar, som blifvit framställda, afse ej heller egentligen denna del af förslaget, utan åsyfta en inskränkning i liggetiden för ångfartyg. Behofvet af en sådan inskränkning synes ock bekräftas bland annat deraf, att, på sätt blifvit i Kamrarne erinradt, i följd af de särskilda anstalter för underlättande af lossning och lastning, som oftast å ångfartyg finnas, för dem icke för detta ändamål erfordras så lång tid, som för segelfartyg. I anledning häraf och då vid tidsutdrägt ojemförligt större kostnader drabba ångfartygs än segelfartygs rederier, lärer ock, såsom ofvan blifvit antydt, vara brukligt, att i fraktsluten liggetiden för ångfartyg bestämmas i allmänhet till ungefär hälften så många dagar, som för segelfartyg. En dylik begränsning af ligge-

dagarne för ångfartyg har blifvit inom en af Kamrarne förordad, och synes Utskottet lämpligen kunna ega rum.

Då liggetiden, äfven med den inskränkning deri, som sålunda för ångfartyg blifvit föreslagen, torde vara ganska rymligt tilltagen, anser Utskottet i fråga om liggedagarnes beräkning den från nu gällande lag afvikande bestämelse, att i deras antal icke skulle ingå de dagar, under hvilka naturhinder omöjliggjorde lastning eller lossning, icke skäligen kunna förordas.

Hvad derefter angår ersättningen för öfverliggedagar, så afses dermed att hålla rederierna skadeslösa därför, att fartyg måste utöfver liggetiden i afbidan på lossning eller lastning qvarligga i hamn. Då beloppet af denna ersättning sålunda bör bestämmas med afscende på den större eller mindre förlust, som af en dylik tidspillan för rederierna uppkommer, synes billigt, att för ångfartyg, hvilka, i förhållande till segelfartyg af samma drägtighet, både äro dyrbarare och betinga större frakt-förtjenst, godtgörelsen i detta hänseende sättes högre än för segelfartyg. Utgående från denna uppfattning och under antagande att stegring af priset på skeppsförnödenheter och af sjöfolks hyror påkallar förhöjning af nämnda ersättning i allmänhet, har Utskottet, med ledning af härutinnan framställda förslag, trott sig finna denna ersättning böra för hvarje ton af fartygs drägtighet beräknas att per dag utgå för segelfartyg med 35 öre och för ångfartyg med 45 öre.

Genom godkännande af den sålunda föreslagna beräkningsgrunden skulle väl ångfartyg icke erhålla fullt dubbel ersättning mot segelfartyg af samma bärighet, men till följd af det högre tontal, som ångfartyg i förhållande till segelfartyg kommer att åsättas, skulle dock, efter Utskottets åsigt, ersättningen för begge slagen fartyg blifva billigt proportionerlig.

Utskottet får alltså, med frånträdande i viss mån af Utskottets förut yttrade mening, vördsamt tillstyrka,

att Riksdagen, med förklarande, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition ej kan oförändrad bifallas, måtte för sin del besluta antagandet af följande:

Förordning angående ändring i vissa §§ af sjölagen.

Härigenom förordnas, att 33, 76, 77, 78, 79, 80 och 89 §§ af sjölagen skola erhålla följande förändrade lydelse:

33 §.

Å alla fartyg öfver 50 ton, som äro destinerade till andra orter utom riket, än hamnar i Östersjön samt danska och norska hamnar på denna sidan om Skagerns fyr och Lindesnäs, skall finnas en, från sjömanshuset i afseglingsorten erhållen, derstädes enligt fastställt formulär upprättad skeppsdagbok, i hvilken af befälhafvare eller af någon bland besättningen, under hans tillsyn och ansvar, noggranna uppgifter meddelas:

1:o. Om fartyget är i godt stånd eller icke; om lastens beskaffenhet; om tiden då lastning eller lossning börjar och slutar; om förrättade arbeten, så i hamn som till sjös; om fartygets djupgående för och akter, då det lämnar hamn;

2:o. Om fartygets afgang från och ankomst till hamn; om de kurser, som blifvit styrda och den väg fartyget tillryggalägger; om vind, väderlek, ström, observerade ortbestämningar och lodningar; om skada, som timat och dermed sammanhang egande omständigheter, så ock om allt annat, som under resan förefaller och hvares kännedom kan dels vara af nytta enskildt för redare, aflastare, försäkringsgifvare och försäkrings-tagare, dels lända till allmänt gagn, såsom upptäckt af obekanta länder, grund, strömdrag, observerade naturfenomen m. m.;

3:o. Om besättningens antal och helsotillstånd; om någon af skeppsfolket bestraffas eller skiljes från tjensten och om orsaken dertill, så ock om någon i stället blifver antagen; om de beslut, som, i särskilda fall, i samråd med besättningen fattas, så ock om andra omständigheter, på grund hvaraf fartygets befälhafvare vill göra egen eller rederiets rättssfordran gällande eller emot annans anspråk sig eller rederiet värja.

De ämnen, som i skeppsdagboken böra antecknas, skola der, så vidt omständigheterna det icke hindra, efter hvarje vakt införas. Skulle vid dagbokens förande skriffel inflyta, må det ej genom radering rättas eller på annat sätt göras oläsligt, utan anmärkes felet i den särskilda kolumn för anmärkningar, som dagboken innehåller.

76 §.

Uppgifves, vid aftal om frakt, fartyget till större tontal, än mätbrevet innehåller, vare befraktare berättigad till ersättning för den kost-

nad och skada honom tillskyndas, i händelse fartyget ej kan lasta hvad som fraktaftalet föranleder. Är skilnaden emellan det uppgifna och i mätbrevet utsatta tontalet icke större, än en tjugonedel af mätbrevets tontal, eger sådan ersättning icke rum.

77 §.

Är fartyg helt och hållet eller till bestämd del eller till vissa ton befraktadt, vare befälhafvaren skyldig att, utan ersättning, en viss tid afbida att godset aflemnas eller lossas, hvilken tid kallas liggedagar. Dessa räknas från och med nästa helgfria dag, sedan fartyget till lastning eller lossning färdigt är och befälhafvaren derom underrättat befraktare, aflastare eller lastemottagare, så ock, der särskild lastnings- eller lossningsplats inom hamnen anvisas, dit på rederiets bekostnad fartyget förhalat. Börjar ej lastning eller lossning, eller hinner den ej fullbordas, inom fartygets liggedagar; vare befälhafvare skyldig att dertill lemna ytterligare tid, emot ersättning till fartyget af befraktare eller lastemottagare. Denna tid kallas öfverliggedagar, och dessa, sammanräknade med liggedagarne, fartygets liggetid.

Är aflastaren icke känd, eller icke att träffa, eller är kommossementet stäldt till innehafvaren eller till viss man eller order, räknas liggetiden från den dag, aflastare eller lastemottagare blifvit, på det i orten brukliga sätt, anmanad att godset aflemna eller emottaga. Lag samma vare om kommossement är stäldt till viss man, men denne icke anträffas.

78 §.

Äro liggedagarne icke bestämda genom aftal eller annat gällande förbehåll, beräknas deras antal särskildt för lastning och särskildt för lossning:

för ett segelfartyg, som icke är öfver 100 ton,	6 dagar.
för ett segelfartyg, öfver 100 men ej öfver 200	8 "
" 200	300 " 10 "
" 300	450 " 12 "
" 450	600 " 14 "
" 600	750 " 16 "
" 750	1,000 " 18 "
" öfver 1,000	20 "

För ångfartyg beräknas liggedagarnes antal till hälften mot hvad här ofvan blifvit för segelfartyg stadgadt.

Sker på ett ställe lossning och lastning för samma persons räkning, må ersättning för öfverliggedagar ej beräknas förr, än den för lossning och lastning tillsammans i denna § bestämde tid tilländagått.

I det bestämde antalet liggedagar inberäknas icke helgedagar och de dagar, under hvilka lastning eller lossning ej kunnat ske, till följd af skeppsarbete eller annat från fartyget härrörande hinder.

79 §.

Antalet af öfverliggedagar och den ersättning, som för dem bör utgå, ankomme på särskildt aftal. Har öfverenskommelse ej skett, må öfverliggedagar ej öfverstiga hälften af det antal liggedagar, som i 78 § eller i fraktaftalet bestämda blifvit. Uppkommer dervid brutet dagatal, varde half dag för hel räknad. I öfverliggedagarnes antal inberäknas helgedagar.

Ersättningen för öfverliggedagar utgår, der annat aftal ej skett, för segelfartyg med 35 öre och för ångfartyg med 45 öre om dagen för hvarje ton af fartygets dräktighet, och är för hvarje dag förfallen. Betalning af fordran för öfverliggedagar, som vid inlastning uppkommit, må ej, sedan fartyget lemnat lastningsorten, utsökas ur godset, der ej om den fordran skett anteckning i kommossementet.

Öfverliggedagar beräknas äfven, då lasten, inom liggedagarne, väl blifvit levererad, men så sent, att den ej inom denna tid hunnit blifva intagen och stufvad.

80 §.

Befälhafvare vare, när fartyg är helt och hållet eller till bestämda delar eller till vissa ton befraktadt, skyldig att, emot ersättning af gods-egare, förhåla fartyget till andra beqväma lastnings- eller lossningsställen, än det, såsom i 77 § sägs, först anvisade. Uppstår tvist om ersättningens belopp, varde den hänvisad till skiljömän, om hvilkas väljande och beslutanderätt vare lag, som i 321 § sägs.

De uppehåll, som genom fartygets flyttning för intagande eller lossning af last förorsakas, varde i liggetiden inberäknade.

89 §.

Lastas icke fartyg, som till bestämd del eller vissa ton är befraktadt, inom liggetiden, vare befraktaren skyldig att gälda full frakt, ersättning för öfverliggedagar, i den mån befraktaren dertill varit vållande, och annan bevislig förlust, dock med afdrag för den frakt, som i stället erhålles.

Denna förordning träder i kraft den 1 April 1875; dock skall, intill den 1 April 1877, hvad hittills varit stadgadt ega tillämpning å svenskt fartyg, hvars drägtighet enligt behörigt mätobref är i nyläster bestämd.

Stockholm den 2 Mars 1875.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservation:

af Herrar *von Gegerfelt*, *Friherre Wrede* och *Philipsson*:

»Till följd af den genom Kongl. förordningen den 15 Maj 1874 antagna grund för bestämmande af fartygs drägtighet erfordras skyndsamt förändring i sjölagens nuvarande stadganden så väl uti 33 § i fråga om skyldigheten att föra deri omförmälda skeppsdagbok, som ock i synnerhet uti 78 och 79 §§ beträffande liggedagar och ersättningen för öfverliggedagar, hvilka stadganden icke kunna på fartyg, som efter den nya grunden blifvit uppmätta, tillämpas; och äfven oberoende häraf synes, företrädesvis i afseende på ångfartyg, en minskning af liggedagarnes antal

och en höjning af ersättningen för öfverliggedagar påkallas af förändrade tidsförhållanden; men då meningarne om de bestämmelser, som i senare hänseendet kunna anses med billighet öfverensstämmande, visat sig synnerligen skiljaktiga, samt denna frågas afgörande efter vårt omdöme erfordrar en fullständigare utredning, än som kunnat af Utskottet inom den till dess förfogande ställda tid åstadkommas, och så mycket hellre må kunna uppskjutas, som svenskt fartyg, hvilket blifvit enligt nu gällande grunder uppmätt, ej ovilkorligen före den 1 April 1877 skall vara om-mätt, hafva vi, som lika med Utskottet finna Kongl. Maj:ts proposition icke böra godkännas, ansett Utskottet, i öfverensstämmelse med det förfarings-sätt som redan i afseende på beräkningen af särskilda för fartyg utgående afgifter iakttagits, böra framlägga förslag endast till sådana föreskrifter, som erfordras för att med minsta rubbning af nuvarande förhållanden uppnå det genom Kongl. Maj:ts proposition hufvudsakligen åsyftade ändamål, att göra de befintliga stadgandena tillämpliga på hädanefter uppkommande fall.

Med anledning häraf och då för afgifternas beräknande antagits, att en nyläst i medeltal motsvarar 3,14 ton för segelfartyg och 4,5 ton för ångfartyg, samt enahanda beräkningsgrund jemväl för den fartygen i förevarande hänseende tillkommande ersättning desto hellre torde böra antagas, som vinsten eller förlusten af det förändrade mätningssättet derigenom utjemnas, hafva vi velat hemställa,

att Riksdagen, med annälan att Kongl. Maj:ts proposition icke kan bifallas, måtte för sin del besluta en förklaring, så lydande:

»Med afseende å de uti sjölagen den 23 Februari 1864 förekommande bestämmelser, hvilka förutsätta att fartygs drägtighet är i nyläster bestämd, skall för fartyg, hvars drägtighet jemlikt Kongl. förordningen angående mätning af handelsfartyg af den 15 Maj 1874 är i ton beräknad, iakttagas, att en nyläst anses motsvara, när fråga är om segelfartyg, 3,14 och hvad angår ångfartyg 4,5 ton.»

Herr Grefve *Horn* har begärt få anmärkt, det han i ärendets behandling hos Utskottet ej deltagit.

Rättelse

i Lag-Utskottets Utlåtande N:o 5.

Sid. 11, rad. 9 uppifrån står: *tre fjerdedelar* läs: *två tredjedelar*
